

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 21 mars 1893, kl. 5 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Sedan i 17 kapitlet handelsbalken 2 till och med 9 §§ uppräknats åtskilliga klasser af förmånsrätter, meddelas i 10 § af nämnda kapitel, sådant sistnämnda lagrum lyder enligt förordningen den 8 oktober 1861, följande stadgande:

»Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt.»

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 13 maj 1891 framhöll Riksdagen, att i 17 kapitlet 10 § handelsbalken föreskrift saknades, huru länge förmånsrätten för omyndigs fordran skulle ega bestånd efter förmynderskapets upphörande. Ifrågavarande lagrum torde nemligen närmast afse det förhållande, att förmyndaren råkat i konkurs under förmynderskapets utöfning, och i 23 kap. 4 § ärfdabalken finnes endast bestämmelse om den tid, inom hvilken lemnad redovisning finge af myndling klandras. Praxis hade emellertid utvecklat sig derhän, att förmånsrätten åtföljde myndlingens fordran, så länge denna hölles vid lif. En dylik praxis vore emellertid betänklig för den allmänna krediten och egnad att föranleda missbruk af hvarjehanda slag. Särskildt hade fall förekommit,

då förmyndare begagnat myndlings medel i egen rörelse, samt affärs-
vänner till den förre, okunnige om detta förhållande, föranlätits att be-
vilja honom kredit i allt för stor utsträckning. Hänsyn borde emeller-
tid tagas jemväl till det fall, att förmynderskapet öfverflyttades från en
till annan person, som hade att i förhållande till sin företrädare bevaka
myndlingens rätt. Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemstälde
Riksdagen, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen fram-
lägga förslag till sådan lagbestämmelse, hvarigenom den i 17 kapitlet
10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begrän-
sades till viss tid, efter det förmynderskapet upphört.

Till innevarande Riksdag har Kongl. Maj:t den 13 nästlidne februari
aflåtit en till lagutskottet hänvisad, så lydande proposition (n:o 23):

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen
förda protokoll, vill Kongl. Maj:t, jemlikt 87 § regeringsformen, föreslå
Riksdagen att antaga följande

Lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 kap. 10 § handelsbalken skall erhålla
följande ändrade lydelse:

Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut.
Äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt. Har
den, som myndig blifvit, låtit sin fordran innestå längre tid än tre år
sedan den, genom godkänd eller okändrad redogörelse eller genom laga
kraft egande dom, blifvit bestämd, upphöre den förmånsrätt, som nu
sagd är. Lag samma vare, der ej tillträdande förmyndare eller måls-
man, inom lika tid, utsökt den omyndiges fordran hos den, som förut
förmyndare varit.

Denna lag skall icke tillämpas i de förmånsrättstvister, som göras
anhängiga före utgången af december månad 1894.

Den företrädesrätt vid konkurs, som enligt nu gällande lag tillkom-
mer myndlingen *under* förmynderskapet, bör enligt utskottets åsigt följa
honom i hans fordringsrätt endast så lång tid, efter det förmynderskapet
upphört, som skäligen kan vara erforderlig för medlens uttagande hos den

förre förmyndaren. Enligt hvad här ofvan blifvit antydt, måste det nemligen anses såsom ej väl öfverensstämmande med de öfrige borge-
närernes rätt, att den myndigblifne eller den omyndiges nye målsman,
ehuru han är fullkomligt berättigad att af förre förmyndaren ut-
kräfva de hos denne innestående medlen och sjelf är i besittning af alla
de egenskaper, som göra det för honom möjligt att iakttaga sin rätt,
skall, sedan han en längre tid låtit dem stå inne, och derigenom tyd-
ligen byggt sin rätt på blott personlig tillit till förre förmyndaren, få
emot andra personer begagna sig af det företräde, som tillerkänts den
omyndige just på grund af hans omyndighetstillstånd. Frågan gäller
således endast det sätt, på hvilket en begränsning af förmånsrättens
fortvaro står att ernå. Riksdagen har i sin ofvan omförmälda skrifvelse
för vinnande af en sådan begränsning anvisat den utväg, att gränsen
för förmånsrättens fortvaro bestämmes till viss tid, räknad från för-
mynderskapets upphörande. Kongl. Maj:ts förslag har emellertid sökt
uppnå det åsyftade målet på ett annat sätt genom föreskriften, att tids-
fristen skall räknas från det den omyndiges fordran genom godkänd
eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraft egande dom blifvit
bestämd. På sätt högsta domstolen vid granskningen af det inom justitie-
departementet i ämnet uppgjorda förslag, hvilket öfverensstämmer med
det nu föreliggande utom beträffande begynnelseterminen för lagens till-
lämpande, anmärkt, anser utskottet, att den åtskilnad i fråga om för-
månsrätten, hvilken skulle blifva beroende deraf, huruvida förmyndare-
redogörelse aflemnats eller icke, saknar inre berättigande och gifver lätte-
ligen anledning till betydande praktiska olägenheter. Med hänsyn till
hvad utskottet härofvan anført till stöd för en begränsning af förmåns-
rättens fortvaro, måste det, från nämnda synpunkt sedt, anses vara full-
komligt utan betydelse, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller
icke. Men enligt det nu framlagda förslaget, skulle, om redogörelse af-
gifves, förmånsrätten upphöra efter viss tid; om åter redogörelse ej
afgifves, inträder samma förhållande som enligt nu tillämpad praxis,
det vill säga, att förmånsrätten följer med fordringen huru länge som
helst efter förmynderskapets upphörande. Men häraf blifver åter en
följd, såsom i högsta domstolen jemväl erinrats, att det kommer att
ligga i vederbörandes egen magt att undandraga sig tillämpligheten af
lagstadgandet. Dertill fordras blott, att den redovisningsskyldige efter
uttrycklig eller tyst öfverenskommelse med den, som har att fordra
redovisning, underlåter att afgifva sådan, och så länge detta förhållande
fortfar, är derigenom all verkan af lagbestämmelsen tillintetgjord. Har
redovisning verkligen aflemnats, kan fordringsegaren utan synnerlig

svårighet genom fördöljande af detta förhållande bevara den förmånsrätt, han borde vara förlustig. Utan tvifvel skulle stadgandet ofta nog gifva anledning till tvist, huruvida vederbörlig förmyndareredogörelse afgifvits eller icke, och om tiden när den aflemnats.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, anser sig utskottet böra hemställa,

att förevarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 mars 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

af herr *Annerstedt*, hvilken ansett, att Kongl. Maj:ts proposition i ämnet bort af utskottet tillstyrkas.
